

DE AMSTERDAMSE AGENDA VOOR HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Inleiding

De leden van de vereniging OSVO (het Overleg van Schoolbesturen in het Voortgezet Onderwijs) hebben aan de hand van een vijftal strategische thema's prioriteiten bepaald voor het Amsterdamse Voortgezet Onderwijs. De onderstaande visies op de verschillende thema's worden onderschreven door alle leden van de OSVO.

De gezamenlijke schoolbesturen van Amsterdam delen de volgende visie over het onderwijsaanbod:

- Voor iedere leerling in Amsterdam moet een plek zijn op zijn of haar schoolniveau binnen een straal van zes kilometer van zijn of haar huis. (Voor speciaal onderwijs kan deze afstand groter zijn.)
- De kwaliteit van onderwijs in Amsterdam is zodanig hoog en divers, dat ouders en leerlingen voldoende keuze hebben om een passende school te kiezen, zelfs als ze daarbij niet in de top 10 van hun keuzelijst terecht kunnen.
- De samenleving moet efficiënt omgaan met haar publieke middelen en daarom zorgvuldige keuzes maken voor nieuwbouw, nieuwe scholen en andere investeringen in de onderwijsinfrastructuur. We zoeken in Amsterdam altijd naar mogelijkheden om bestaande gebouwen en scholen creatiever te benutten. We werken bovenbestuurlijk samen en we zoeken naar manieren om elkaar te ondersteunen.
- Met oog voor een tweetal belangrijke tegenstellingen zullen er op punten compromissen gesloten moeten worden. Deze tegenstellingen zijn: de vraag van de markt - versus - het maatschappelijk belang en de bestuurlijke verantwoordelijkheid - versus - het algemeen belang.

KRIMP EN GROEI

De gezamenlijke schoolbesturen van Amsterdam delen de volgende uitgangspunten voor krimp en groei:

- We breiden bestaande scholen niet uit en laten er geen nieuwe scholen bijkomen zolang er nog minstens 20% overcapaciteit is.
Al jaren zien we dat het aantal beschikbare plaatsen in de eerste klassen van het voortgezet onderwijs in Amsterdam heel wat hoger is dan het aantal leerlingen. Zelfs als de meest optimistische prognoses over de groei van Amsterdam uitkomen is er strikt genomen geen uitbreiding van het totaal aantal scholen en leerlingplaatsen nodig. De OSVO-leden spreken nu met elkaar af dat ze geen nieuwe initiatieven starten, zonder ook kritisch te kijken naar plekken die kunnen worden opgegeven (via samenwerking, sluiting of samenvoeging van locaties).
- We houden bij de keuze voor onderwijslocaties rekening met het voorkomen van segregatie: we zoeken zoveel mogelijk naar locaties die de segregatie enigszins kunnen doorbreken.
Als we bijvoorbeeld weten dat veel leerlingen uit een bepaalde groep (migratie-achtergrond) of een bepaald deel van de stad (sociaaleconomisch zwakkere buurten) voor een bepaalde - nieuwe - school gaan kiezen, zorgen we dat die school in een wijk terecht komt waardoor er een betere balans ontstaat tussen de stadsdelen.
- Jaarlijks bespreken alle schoolbesturen binnen het OSVO met elkaar wat de behoefte is aan onderwijsplekken in de stad. Het OSVO komt met een overzicht van onderwijsplekken waar er volgens schoolbestuurders meer van moeten komen en van plekken waar er teveel van zijn. De gezamenlijke besturen besluiten op basis daarvan of het nodig is om binnen het totale Amsterdamse aanbod concreet iets te veranderen en welke besturen daar een rol in gaan spelen.

- Alle OSVO-leden committeren zich aan de afspraak om plannen voor nieuwe scholen (nieuwe locaties, nieuwe schoolprofielen) collegiaal en vertrouwelijk voor te leggen binnen het OSVO in een fase dat er nog discussie over mogelijk is.

OPSTROOM EN AFSTROOM

De gezamenlijke schoolbesturen van Amsterdam delen de volgende visie over opstroom en afstroom:

- Het uitgangspunt is: voor iedere leerling een diploma op het niveau van zijn of haar potentieel.
- Amsterdamse scholen willen de tussentijdse opstroom van leerlingen maximaal faciliteren, zodat kinderen die de (realistische) potentie hebben voor een hoger schoolniveau, in de eerste drie jaar op de middelbare school gestimuleerd worden om door te stromen.
- We willen de afstroom van leerlingen beperken tot een noodzakelijke minimum.
- Als leerlingen een overstap moeten maken naar een andere school of schoolsoort, heeft de vertrekkende school een zorgplicht om de benodigde ondersteuning hierbij te bieden, zodat leerlingen op een nieuwe plek terecht kunnen.
- Zowel bij op- en afstroom is er een heldere procedure hoe een overstap in zijn werk gaat en maken scholen leerlingen (en de ontvangende school) inzichtelijk wat de overwegingen zijn.
- Voorkomen dat ouders en leerlingen moeten shoppen langs de scholen voor een plek in een overstapsituatie (capaciteitsvraag inzichtelijk maken).
- Scholen maken onderlinge afspraken over tussentijdse schoolwissels op de niveaus die ze zelf niet in huis hebben.

SEGREGATIE EN KANSENGELIJKHEID

De gezamenlijke schoolbesturen van Amsterdam delen de volgende visie over segregatie en kansengelijkheid:

- Amsterdamse scholen respecteren alle culturen en religies.
- Alle schoolbesturen streven ernaar hun leerlingen structureel in contact te brengen met leerlingen met andere achtergronden dan zichzelf (cultureel, religieus, sociaaleconomisch, schoolniveau). Dit is volgens ons essentieel voor een goede voorbereiding op de samenleving in Amsterdam.
- We geven prioriteit aan het zoeken naar mogelijkheden om segregatie binnen Amsterdam te verkleinen en te zorgen dat alle leerlingen tijdens hun tijd op de middelbare school ervaringen en ontmoetingen hebben met jongeren met andere achtergronden dan zichzelf.
- We willen in Amsterdam de kansengelijkheid tussen leerlingen vergroten door te streven naar een evenwichtigere verdeling van kinderen met achterstanden over scholen.
- Openbare scholen bieden en faciliteren geen religieuze activiteiten, maar houden wel rekening met de religie en de cultuur van hun leerlingen.
- De OSVO gaat proactief op zoek naar manieren om te zorgen dat islamitische ouders ervaren dat hun kinderen welkom zijn en een passende plek kunnen vinden in het hele Amsterdamse Voortgezet Onderwijs. We onderzoeken welke drempels we moeten wegnemen zodat islamitische jongeren voor bestaande scholen kiezen, ook als religie belangrijk voor ze is.
- Scholen in Amsterdam streven ernaar om het docentenkorps zoveel mogelijk een afspiegeling te laten zijn van de Amsterdamse samenleving en de leerlingenpopulatie.

AANDACHT VOOR VMBO BASIS EN KADER

De gezamenlijke schoolbesturen van Amsterdam delen de volgende visie over vmbo-basis en kader:

- Het perspectief is: het aanbod in overeenstemming brengen met de vraag door met alle betrokken besturen te kijken naar een herpositionering.
- Voor iedere leerling met een vmbo-basis/kader-advies is in elke windstreek een onderwijsplek, waar veilig en kwalitatief goed vmbo-onderwijs wordt aangeboden over de volledige breedte.
- We streven naar een aanbod van herkenbare beroepsgerichte opleidingen in de stad. Dit vmbo-aanbod is verdeeld over vakscholen, brede scholengemeenschappen en brede of smalle vmbo-basis/kader-scholen (al dan niet met een mavo-afdeling).
- Het streven naar kansrijk onderwijs vraagt van het vmbo te zoeken naar optimale mogelijkheden voor een breed aanbod en opstroom (of gedifferentieerd examen doen). Ofwel door het aanbieden van tl-(kans) klassen of door samenwerking met scholen in de buurt met dit aanbod. Vmbo-scholen werken samen met praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs-scholen om ook voor deze groep te werken aan optimale kansen voor passend onderwijs.
- We streven naar een evenwichtige verdeling van 'kwetsbare leerlingen' over scholen. Dit betekent: meer aandacht voor de vmbo-problematiek in relatie tot leerwegondersteunend onderwijs (Lwo). We willen voorkomen dat er scholen ontstaan met alleen maar 'probleemgevallen en de zwakste leerlingen'. Juist de scholen voor vmbo-basis/kader moeten we (gezamenlijk helpen) versterken tot scholen met een excellent leerklimaat en een bijzonder aanbod voor deze groep leerlingen.
- Het is belangrijk dat juist vmbo-basis/kader-leerlingen (en hun ouders) ervaren dat ze serieus worden genomen, dat ze ertoe doen en dat er geïnvesteerd wordt in hun toekomst. Daarom streven we ernaar om goede faciliteiten en moderne huisvesting voor deze groepen prioriteit te geven.
- We schatten in dat er in Amsterdam voor de onderinstroom bijna twee keer zoveel plaatsen voor vmbo-basis/kader beschikbaar zijn (± 2.800) dan er leerlingen zijn (± 1.500). Als we de onderwijsmiddelen en huisvesting efficiënter gebruiken, kunnen we meer investeren in goede faciliteiten en kwalitatief beter onderwijs. Dit willen we realiseren door bovenbestuurlijk te kijken welke vmbo-scholen, locaties of vmbo-basis/kader-afdelingen we kunnen sluiten, door samenwerking tussen besturen en/of samenvoeging van locaties.

We vragen de gemeente om dit proces te ondersteunen door financieel bij te dragen aan de kosten die gemoeid zijn met sluiting van afdelingen gemoeid zijn en door te investeren in faciliteiten waar scholen besluiten tot samenwerking en samenvoeging.

SAMENWERKING MET OUDERS EN ARBEIDSMARKT

De gezamenlijke schoolbesturen van Amsterdam delen de volgende visie over de samenwerking met ouders:

- De Amsterdamse schoolbesturen zien het als een grote meerwaarde om de mening van Amsterdamse ouders, in alle bevolkingsgroepen, te kunnen meewegen bij het maken van keuzes in het algemeen belang van het onderwijs in Amsterdam (de bovenbestuurlijke onderwerpen). We proberen daarom altijd om de meningen van ouders op belangrijke thema's in kaart te brengen.
- We willen leerlingen en ouders voorzien van goede en objectieve informatie over onderwijs en scholen in Amsterdam en goede informatievoorziening stimuleren door gemeente en onderwijsinstellingen.

De gezamenlijke schoolbesturen van Amsterdam delen de volgende visie over de samenwerking met de arbeidsmarkt (werkgevers binnen Amsterdam):

- Het is voor leerlingen essentieel dat ze tijdens hun middelbareschooltijd kennismaken met de mogelijkheden die er op de arbeidsmarkt zijn en zich zo vroeg mogelijk oriënteren op de verschillende aspecten van werk.
- Het OSVO doet een beroep op werkgevers in Amsterdam om een actieve rol te nemen in het begeleiden van jongeren en trajecten aan te bieden om jongeren kennis te laten maken met mogelijke werkomgevingen. Dit kan door het aanbieden van (snuffel)stages of andere projecten waardoor scholen dichterbij de werkpraktijk komen.
- Het OSVO doet een beroep op de gemeente Amsterdam om initiatieven te stimuleren en te (blijven) ondersteunen waarbij jongeren kennis maken met de arbeidsmarkt of mee doen aan projecten waarbij ze te maken krijgen met rolmodellen, mentoren of coaches vanuit de arbeidsmarkt.

Het primaire onderwijs, middelbare beroepsonderwijs, gemeente en de kennisinstellingen zijn essentiële samenwerkingspartners voor het OSVO. Zij zullen dan ook waar nodig erbij betrokken worden om de samenwerking met ouders en de arbeidsmarkt te versterken.

DE AMSTERDAMSE AGENDA VOOR HET VOORTGEZET ONDERWIJS = CONCRETISERING VAN DE VISIE =

Inleiding

De leden van het OSVO hebben aan de hand van een vijftal strategische thema's prioriteiten bepaald voor het Amsterdamse Voortgezet Onderwijs. Per thema worden er een aantal onderdelen uitgelicht en geconcretiseerd zoals omschreven in de visie.

KRIMP EN GROEI

Jaarlijks bespreken alle schoolbesturen binnen het OSVO met elkaar wat de behoefte aan onderwijsplekken in de stad is. Dit doen zij op basis van geobjectiverde cijfers. Het OSVO komt met een overzicht van onderwijsplekken, gedifferentieerd naar schoolniveau en windrichting, waar er volgens schoolbestuurders meer van moeten komen en van plekken waar er teveel van zijn. Daarbij zal er uitdrukkelijk ook aandacht zijn voor gewenste groei en innovatie.

De gezamenlijke schoolbesturen besluiten op basis daarvan of het nodig is om binnen het totale Amsterdamse aanbod concreet iets te veranderen en welke schoolbesturen daar een rol in gaan spelen. Met scholen die gedurende drie jaar meer dan 20% krimp laten zien, wordt binnen het OSVO besproken wat de visie is van het betreffende schoolbestuur en wordt meegedacht over opties om samen te werken, afdelingen samen te voegen of andere oplossingen om een school te versterken, waarbij de inzet van een onafhankelijk regievoerder knelpunten signaleert en die bijdragen aan de besluitvorming door de schoolbesturen.

Alle OSVO-leden committeren zich om plannen voor nieuwe scholen (nieuwe locaties, nieuwe schoolprofielen) collegiaal en vertrouwelijk voor te leggen binnen het OSVO in een fase dat er nog discussie over mogelijk is en besluitvorming nog aan geen enkele andere tafel heeft plaatsgevonden.

OPSTROOM EN AFSTROOM

Amsterdamse scholen onderschrijven de volgende inspanningsverplichting:

Binnen docententeams is gedurende een schooljaar regelmatig aandacht voor kinderen die het heel goed doen of kinderen in de gevarenzone. Deze leerlingen krijgen vroegtijdig extra aandacht (een gesprek met hun mentor) waarbij de vraag is of een kind op z'n plek is. Daarnaast vragen scholen ook aan leerlingen zelf wat ze nodig denken te hebben.

Scholen doen extra inspanningen om kinderen op het goede spoor terug te krijgen of om goede leerlingen extra uit te dagen.

Waar afstroom dreigt wordt ook altijd gezocht naar maatwerk en worden niet alleen standaardmiddelen ingezet (extra ondersteuning, hulplessen, huiswerkklas), maar kunnen ook arrangementen ingezet worden.

Tussentijds overstappen van vmbo-kader of theoretisch naar de mavo (vmbo-t)

Scholen kijken in de onderbouw beter of kinderen in de beroepsgerichte leerweg naar de mavo (vmbo-t) kunnen. Het wordt makkelijker om tussentijds te kunnen overstappen van beroepsgericht naar de mavo (vmbo-t).

SEGREGATIE EN KANSENGELIJKHEID

Alle leerlingen in klas 2 hebben tenminste 10 uur uitwisseling met leerlingen met andere achtergronden

We willen dat leerlingen met verschillende achtergronden in situaties komen waarin ze elkaar leren kennen en samen dingen doen. Hiermee bereiden we ze voor op de verschillen in de maatschappij en leren ze om meer begrip te hebben voor andere achtergronden.

Als eerste stap spreken we af dat op alle scholen in Amsterdam leerlingen in het tweede leerjaar deelnemen aan projecten waarin ze door uitwisseling met andere scholen in contact komen met leerlingen met andere achtergronden dan zichzelf (cultureel, religieus, sociaaleconomisch, schoolniveau). Enkele scholen werken al met een dergelijk uitwisselingsprogramma.

Islamitische leerlingen en ouders zich welkom laten voelen binnen het hele Amsterdamse Voortgezet Onderwijs

Wat is er nodig om islamitische leerlingen op bestaande scholen te houden, ook als er islamitisch onderwijs in Amsterdam komt? We willen rekening houden met deze leerlingen en hun geloof. Wat hebben ze nodig om zich thuis te voelen? Om te beginnen willen we dit met de stakeholders (islamitische ouders, islamitische gemeenschap, moskeeën, schoolbesturen, onderwijsgevend, gemeente) inventariseren. Het doel is om een kader op te stellen als richtsnoer voor scholen: hoe we beter rekening kunnen houden met moslimleerlingen, zonder een islamitische school te zijn. Het is aan de individuele scholen hoe ze daar uiteindelijk vorm aan geven. We willen dat de discussie hierover op alle scholen, met docenten, onderwijsondersteuners (personeel), ouders, leerlingen en schoolleiding, open gevoerd wordt en leerlingen eerder voor een niet islamitische school kiezen.

Docetennetwerk Amsterdam voor nieuwe docenten

Om het docententekort terug te dringen bieden alle Amsterdamse scholen startende docenten meer ruimte voor ontwikkeltijd. We denken dat dit naast veel concretere hulp bij het vinden van huisvesting, een belangrijke trigger kan zijn om jonge docenten te verleiden tot een baan in Amsterdam. Hiervoor vragen we aandacht en gaan we met de gemeente in gesprek over financiële ondersteuning. Daarnaast zal er meer aandacht komen voor allochtone leerkrachten die willen instromen in het onderwijs (lagere drempels, actief werven en beter begeleiden).

AANDACHT VOOR VMBO BASIS EN KADER

Uitwerken van een concreet voorstel voor al het vmbo-basis en kader onderwijs voor de hele stad.

De Amsterdamse schoolbesturen geven met elkaar weer een krachtig gezicht aan het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo), met name aan de basis en kader-niveaus. Met elkaar maken we een visie waarin keuzes worden gemaakt voor een optimaal aanbod van vmbo-onderwijs in Amsterdam. Het verder concreet maken hoe de krimp wordt vormgegeven wordt de opdracht.

De gecombineerde vmbo-mbo-route (5/6-jarig traject met startkwalificatie niveau 2)

Amsterdam onderzoekt om op korte termijn stadsbreed een bredere leerroute in te voeren waarbij vmbo-basis en kader ook geïntegreerd kan worden in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Er zal worden gestuurd op een uitbreiding naar een 5-6 jarig programma met de mogelijkheid sneller toe te werken naar een startkwalificatie.

Hierdoor ontstaan 5/6-jarige vmbo basis-routes, waarin mbo niveau 1 en niveau 2 geïntegreerd zijn in het leertraject. Dit kan alleen in samenwerking met het mbo.

Deze aanpak leidt tot meer rust en duidelijkheid voor met name vmbo basis-leerlingen, die hierdoor minder kans lopen op uitval in het mbo.

SAMENWERKING MET OUDERS EN ARBEIDSMARKT

Beter ontsluiten en delen van initiatieven om jongeren te laten kennismaken met de arbeidsmarkt

Er zijn vanuit de arbeidsmarkt veel initiatieven om jongeren kennis te laten maken met branches, bedrijven en beroepsrichtingen. Ook zijn er veel mentorprojecten met coaches uit het bedrijfsleven. Sommige scholen worden adhoc benaderd en krijgen aanbiedingen om ergens aan mee te doen. Andere scholen weten niets van mogelijke initiatieven, waardoor veel mogelijkheden niet worden benut. OSVO gaat de kennis van deze mogelijkheden ontsluiten voor alle Amsterdamse scholen. Daarmee komt er een duidelijk aanspreekpunt voor deze initiatieven. In het verlengde hiervan kan het OSVO deelnemen aan bestaande platforms op dit gebied (zoals Kenniskring Amsterdam).

Overlegtafel met ouders en gemeente

We stellen een overleg in waarbij de driehoek ouders – gemeente en OSVO twee keer per jaar met elkaar overleggen over het algemeen onderwijsbelang in de stad. Ouders hebben hierbij geen instemmingsrecht, ze kunnen input leveren en meedenken, het gaat om hun perspectief. We zijn op zoek naar een reële vertegenwoordiging van ouders. Om hier uitvoering aan te geven gaan we in gesprek met de gemeenteraad en bestaande belangengroepen, zoals de Onderwijs Consumenten Organisatie en de Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam.

Onderwijsmonitor onder Amsterdamse ouders

Het OSVO vraagt de gemeente om een tweejaarlijkse monitor op basis van onderzoek en een ouderenquête over de ervaringen van ouders met het voortgezet onderwijs (eventueel in combinatie met het primaire onderwijs) in Amsterdam. Ouders kunnen hun mening geven over onder andere veiligheid, onderwijskwaliteit, discriminatie, stimuleren van talentontwikkeling, en andere onderwijsthema's. Uit deze opbrengsten ontstaat het beeld hoe ouders het onderwijs in de stad ervaren en welke thema's meer aandacht nodig hebben.

Hoofdpijnenoverleg op basis van de Amsterdamse Voortgezet Onderwijsagenda (met de gemeente)

Een keer per maand zit een OSVO-vertegenwoordiging (met een vertegenwoordiging uit het bestuur en haar ondersteuning) om tafel met de onderwijsambtenaren om de voortgang van de Amsterdamse Voortgezet Onderwijsagenda door te nemen.

Beter ondersteunen van kinderen en ouders bij informatie over hun schoolkeuze

Er staat grote druk op de open dagen. Het OSVO wil ouders en kinderen meer alternatieven bieden om op andere manieren kennis te maken met de scholen (die lager op de keuzelijst van leerlingen komen te staan).

Het primaire onderwijs, middelbare beroepsonderwijs, gemeente en de kennisinstellingen zijn essentiële samenwerkingspartners voor het OSVO. Zij zullen dan ook waar nodig erbij betrokken worden om de samenwerking met ouders en de arbeidsmarkt te versterken.